

ब्रह्मसूत्रभाष्यम् – 2 (प्रथमाध्यायपर्यन्तम्)

Program in which it is offered:

IMAV – Shastri Seventh Semester (2018)

Course Category: Core

Course Code: VK633

Course Credit Structure: 5

- **Lecture: 5**
- **Tutorial: 0**
- **Practical: N.A.**

1. Introduction:

उपनिषदां तात्पर्यार्थनिर्णयाय भगवता बादरायणेन ब्रह्मसूत्राणि विरचितानि तदुपरि विद्यामानं भगवत्पादानां शङ्कराचार्याणां शाङ्करभाष्यं चतुर्षु समन्वयाविरोधफलसाधनाख्येषु अध्यायेषु विभक्तः ग्रन्थः उपनिषत्तात्पर्यं प्रतिपित्सूनां कृते अतीवोपकारकम्। एतद्भाष्यं विना वस्तुतः सूत्राणामपि याथार्थ्यं ज्ञातुं न शक्यते इति विदुषां मतिः। तस्यैतस्य महतो ग्रन्थस्य चतुस्सूत्र्यनन्तरं प्रथमाध्यायपर्यन्तो भागः अस्मिन् सत्रे पाठ्यग्रन्थत्वेन निर्धारितो वर्तते।

2. Course Objectives

1. प्रथमपादान्तर्गता धकरणशरीरपरिज्ञानम्
2. द्वितीयपादान्तर्गता धकरणशरीरपरिज्ञानम्
3. तृतीयपादान्तर्गता धकरणशरीरपरिज्ञानम्
4. चतुर्थपादान्तर्गता धकरणशरीरपरिज्ञानम्

3. Prerequisites

- शास्त्राध्ययनेऽभिरुचिः
- वेदान्तपरिभाषायाः अध्ययनम्
- गीताभाष्यम्

4. Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् सम्पादकः - श्री म णद्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन, वाराणसी
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-
भामती-न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई

5. Module-wise topics

Module -1- प्रथमः पादः

Sessions: 15

Objectives -

- एतद्ग्रन्थभागे प्रतिपादितानां पदार्थानां ज्ञानम्

Topics -

- ईक्षत्यधिकरणम्
- आनन्दमयाधिकरणम्
- अन्तरधिकरणम्
- आकाशाधिकरणम्
- प्राणाधिकरणम्
- ज्योतिश्चरणाधिकरणम्
- प्रतर्दनाधिकरणम्

Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, सम्पादकः - श्री म णद्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन, वाराणसी।

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-भामती-
न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई

Module -2 – द्वितीयः पादः

Sessions: 15

Objectives -

- एतद्ग्रन्थभागे प्रतिपादितानां पदार्थानां ज्ञानम्

Topics -

- सर्वत्र प्रसिद्ध्यधिकरणम्
- अत्रधिकरणम्
- गुहाप्रविष्टाधिकरणम्
- अन्तराधिकरणम्
- अन्तर्याम्यधिकरणम्
- अदृश्यत्वाधिकरणम्
- वैश्वानराधिकरणम्

Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, सम्पादकः - श्री म ण्द्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन,
वाराणसी।
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-
भामती-न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई

Module -3 – तृतीयः पादः (अनुकृत्यधिकरणपर्यन्तम्)

Sessions - 15

Objectives -

- एतद्ग्रन्थभागे प्रतिपादितानां पदार्थानां ज्ञानम्

Topics -

- द्युभ्वाधिकरणम्
- भूमाधिकरणम्

- अक्षराधिकरणम्
- ईक्षतिकर्माधिकरणम्
- दहराधिकरणम्
- अनुकृत्यधिकरणम्

Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, सम्पादकः - श्री म णद्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन, वाराणसी।
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-
भामती-न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module – 4 – तृतीयः पादः (अवशिष्टो भागः)

Sessions -15

Objectives -

- एतद्ग्रन्थभागे प्रतिपादितानां पदार्थानां ज्ञानम्

Topics -

- प्रमिताधिकरणम्
- देवताधिकरणम्
- अपशूद्राधिकरणम्
- कम्पनाधिकरणम्
- ज्योतिरधिकरणम्
- अर्थान्तरत्वादिव्यपदेशाधिकरणम्
- सुषुप्त्युत्क्रान्त्यधिकरणम्

Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, सम्पादकः - श्री म णद्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन, वाराणसी।

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-
भामती-न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

Module – 5 – चतुर्थः पादः

Sessions -15

Objectives -

- एतद्ग्रन्थभागे प्रतिपादितानां पदार्थानां ज्ञानम्

Topics -

- आनुमानिकाधिकरणम्
- चमसाधिकरणम्
- सङ्घोपसङ्घहाधिकरणम्
- कारणत्वाधिकरणम्
- बालाक्वधिकरणम्
- वाक्यान्वयाधिकरणम्
- प्रकृत्यधिकरणम्
- सर्वव्याख्यानाधिकरणम्

Readings:

- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम्, सम्पादकः - श्री म ण्द्रा वडशास्त्री, द क्षणामूर्तिमठप्रकाशन,
वाराणसी।
- ब्रह्मसूत्रशाङ्करभाष्यम् श्रीगो वन्दानन्दवाचस्पतिआनन्द गरिप्रणीतभाष्यरत्नप्रभा-
भामती-न्यायनिर्णयेतिव्याख्यात्रयोपेतम्, निर्णयसागरप्रेस, मुम्बई।

6. Pedagogy

शास्त्रीयविषयाणां पारम्परिकरीत्या आधुनिकप्रणाल्या प्रयोगमाध्यमेन प्रतिविषयं सम्भवदृष्टान्तमाध्यमेन च अध्यापनं भविष्यति। प्रतिसप्ताहमधीतविषयाणामनुवादश्च भविष्यति।

7. Evaluation Pattern:

Sr. No.	Evaluation Pattern	Percentage
१.	अधीतविषयाणामनुवाद :	15 %
२	अभिलेखः	15%
३.	सत्रार्द्धपरीक्षा	25 %
४.	सत्रान्तपरीक्षा	45 %